

Značajnost v načelih

Bolj kot kdaj koli velja v naših časih, pod vladavino demokracije, pravilo zvestobe človeka domovini in načelom svobode.

Vsako načelo pa, ki hoče načelo res biti, zahteva najprej jasnost pojmov in značajnost njihovega izvajanja in stvarnega izvajanja.

Kjer vlada prava demokracija, ki nudi državljanom ne samo ustavo in zakone, ki temeljijo na demokratičnih človeških svobodah, ampak tudi dejansko uživanje teh svobod pod zaščito ustave in zakonov, je značajnost v načelih kolikor toliko lahka stvar, če je pri posamezniku le kaj pridra in poštenosti.

Težkoče nastanejo, ko se na vladi pojavijo svobodni človeka in domovini sploh sovražni moči ali stranke, ki ustavo in zakone podrejo svoji volji in svojemu pohlepu. Od državljanov prav zahtevajo strogo pokorščino policijskemu režimu, ki so ga uvedli, naj bo še tako krivičen in še tako krvav.

Pri takih pojavih nasilniških režimov se značajnost državljanov in človeka sploh najbolj izkaže! Proti nasilju mora vsako pametno bitje nastopiti z vso odločnostjo v obrambo zaslužene domovine, preganjanj in trpečih bratov, teptanj in pravice in svobode, ogroženega zasebnega in javnega gospodarstva.

Ta dolžnost je nujnega značaja in izvira iz naravnega zakona samobrambe in vzajemne pomoči, v korist posameznika in skupnosti! Je torej zakon višje sile pred nasilnikom ali nasilniki, ki so se stali izven zakona, tako da je nastop proti njim ne le dovoljen, ampak tudi dolžnost!

Nastop v mejah demokratične borbe in z demokratičnimi sredstvi, ki jih prilike nudijo ali zahtevajo!

Ne blati domovine in ne ruši njenega ugleda, kdor se bori za njeno svobodo in za svobodo bratov! Ne deluje proti domovini, kdor se z demokratičnimi sredstvi bori proti nasilju in nasilje pred vsem svetom obsoja; nasilnike pa žigosa in zahteva njihov odstop ali tudi njihovo kaznovanje.

Jasno je, da ne sme nihče, ob nobeni priliki in za nobeno ceno svoje domovine izdajati, bilo to tudi samo zaradi borbe proti krvavemu policijskemu strankarskemu režimu!

Izdajalec je in t- ostane za vse čase, pa naj ta svoj zločin opravi bilo katere vzroke in razloge!

Obsodbe vredni pa so tudi vsi tisti, ki nasilniški režim s svojim delovanjem podpirajo in mu na ta način pomagajo ostati pri življenju, da bi se naprej preganja ljudstvo, dela nasilje, uničuje kulture in gospodarske pridobitve, razšira javni denar in svoje strankarske namene!

Zavedati se moramo, da si nasilnik pravice do oblasti nikoli ne more pridobiti, ker ima tako pravico le tisti, ki si jo je pridobil na podlagi pravičnega, prosto izglasovanega zakona — po svobodno izraženi prosti volji večine državljanov!

Najbolj umazano delo pa je pod-

piranje nasilniškega režima za denar, to je iz osebnih koristi! Tako delo prav lahko primerjamo z izdajstvom Judeža Iskarijota! Kaj se to svoje početje opravi na krščanska načela, kot opravičilo za sramoto, ki jo taki ljudje delajo sebi, in za škodo, ki jo delajo svojim bratom in domovini!

Podpira nasilnike in nasile, kdor iz svojih osebnih namenov in koristi zagovarja, opravičuje ali celo poveljuje režim in početje nasilnika.

Zavaja mladino na zmotno pot podpiranja nasilnikov in nasilja, kdor z lažnimi tolmačenjem dolžnosti zvestobe in ljubezni domovini ubija v njej ogenj junaškega odpora proti krivici in krivicežem!

Mladina, mi vemo, je poklicani, da si usodo svojega trpečega naroda, svoje zaslužene domovine vzame k srcu in jo mašuje ter prvega in drugo obsodi.

»Mladina — pravi francoski pesnik Claudel — ni rojena za zabavo, ampak za junaštvo.«

Pravičnost, svoboda in junaška borba proti krivici in krivicežem, so vrline čednosti in kreposti, ki od nekada dišijo človeka, ki se zanje opredeli, zlasti mladino, vseh časov.

Danes pa začudeno in strmeče gledamo, kako nekateri slepo podpirajo prav tiste nasilnike, ki so jim celo lastnega krvnega brata strgali iz srede družine in pobili!

Kam večja zmotna, kje večja neznačajnost kot pri takih ljudeh?

Vsak, ki se čuti v sebi iskrico svetega ognja pravičnosti in svobode, poštenosti in ljubezni, odpora proti krivici in nasilju, ta naj zapodi proč od sebe vsakogar, ki bi mu šepetal na uho kako zagovarjanje komunističnega režima, sovjetskega ali Titovega! Oba sta zločinska, oba sta krvava!

— j

Za družine emigrantov

Dr. Bogumil Vošnjak je 30. septembra 1952 predložil komisiji Združenih narodov za človeške in državljanske pravice spomenico o ekspatriaciji družin jugoslovanskih emigrantov, katere izveček v naslednjem objavljamo:

V imenu tisočev beguncev, ki so zapustili Jugoslavijo, kjer so jih čakali samo smrt, zapor ali taborišča, se pozivamo na pamet in demokratično vest zahodnih demokratij, ki so članice Združenih narodov.

Od pomladi 1945 dalje je na tisoče političnih beguncev zapustilo Jugoslavijo, kjer so pustili svoje družine. Boreč se z vsakodnevnimi težavami v tujem svetu, najbolj pogrešajo srečno rodbinsko življenje. V klasičnem grškem javnem življenju je bila premagana manjšina pogostoma pregnana iz domovine. Toda v grških časih ni bilo oblasti, ki bi si upala preprečiti družini izgnanega, da odide za njim iz domovine. Tedanjša družba je spoštovala svetost zveze moža in žene, staršev in otrok. Država pa, ki namenoma preprečuje družinam emigrantov z rodbinami, je nemoralna in necivilizirana.

Zgodovinski pregled pravice ekspatriacije nam kaže, kako svobodoma so bila pretekla stoletja. Sokrat je zapisal: »Če nekemu mesto in njegova ustava nista pogodba, ga ni zakon, ki bi mu preprečeval ali onemogočal odhod kamorkoli, bodisi v kolonije ali v kakšno tujo deželo. S seboj lahko odnese svoje premoženje.« Cicero je opozoril na stari rimski zakon: »Nikogar ni mogoče prisiliti, da se proti svoji volji izseli iz mesta, ali v njem proti svoji volji ostane.«

Ameriški profesor Lauterpacht s ponosom ugotavlja, da so Združene države vedno spoštovale pravico ekspatriacije. Država, ki zanika svojim državljanom pravico, da se izselijo, se sama izenčuje z

jetnišnico. Jugoslovanska ustava o tej pravici ne govori; njo podeljuje vlada, dočim komunisti po svoji mili volji.

Thomas Jefferson je že l. 1779 govoril o »naravni pravici, ki jo imajo vsi ljudje, da zapustijo deželo...«. Osebe, ki so se odrekle državljanstvu, so »izvajale svojo naravno pravico izselitve«. Ameriški kongres je l. 1867 potrdil isto načelo: »Pravica izselitve je naravna in vrojena pravica vseh ljudi...«. Na haški konferenci za kodifikacijo mednarodnega prava je ameriški delegat izgovoril pomembne besede, ki predstavljajo najvišje izročilo človeštva: »Preteklih sto let je moč država spoštovala načelo, da imajo vsi njeni državljanji naravno in vrojeno pravico izselitve. Res je zvestoba do države dolžnost, vendar ne sme postati veriga, ki človeka drži v sužnosti...«

To so naša osnovna načela. Komunistične države prepovedujejo izselitve svojim podanikom — sužnjem. S tem kršijo pravice, ki jih človeštvo pozna že tisoče let kot eno izmed najplemenitejših načel.

Ta sijajna dediščina preteklosti, ki zagotavlja osebno svobodo, ima v komunizmu neizprosno sovražnika. Brezbožna družba ne priznava nobene naravne človeške pravice, ki se nezakoniti sili postavlja po robu z moralno silo božjega in človeškega. V tem je prava slika komunističnega materializma, ki ne priznava, da tvorijo naravne človeške pravice del osnovnega zakona države. Zahodni svet brani te pravice kot veliko poveljstvo svojih državljanov.

Komunistična Jugoslavija ruši temelje, na katerih je zgrajena zahodna družba. Krši ves ustroj pravice, ki dovoljujejo posamezniku, da odide iz svoje države, kadar nepoznani oblastniki omejujejo njegovo versko ali politično zavest.

Deklaracija Združenih narodov o človeških pravicah zatrjuje v čl. 13 (2): »Vsakdo ima pravico zapustiti katero koli državo, tudi svojo, in pravico, vrniti se v svojo državo.« Deklaracija je Jugoslavija podpisala.

Ali je ta Deklaracija samo izjava, ki ne ustvarja pravne posledice? Ali Deklaracija ustvarja pravice in dolžnosti? Profesor Lauterpacht pravi nedvoumno, da Mednarodni zakon človeških pravic ustvarja pravne obveznosti in pravice. Država, ki je zakon sprejela, se spregleda tudi njegove obveznosti. »Tudi Združeni narodi kot celota... imajo obveznosti... da vztrajajo na spoštovanju zakona in, če je potrebno, tudi zahtevajo — od svojih držav članic — njegovo izvajanje.« Brez vsakega dvoma obstoja pravica kolektivnega nadzorstva, posega in zahteve po izvajanju zakona o človeških pravicah.

Stališče jugoslovanske komunistične vlade je popolnoma nezakonito in Združeni narodi imajo pravico in dolžnost zahtevati od nje, da izpremeni svoje nezakonito ravnanje in v celoti izmenja nezakonite upravne postopke, ki itak samo dokazujejo, da je današnja komunistična Jugoslavija država, kjer ne obstoja zehodno pravno pojmovanje. Titovi pandurji na mejah morijo nedolžne jugoslovanske državljane, ki poskušajo prekoračiti mejo in s tem samo izvršujejo pravico, ki jim sledi iz naravnega prava, splošnega in tudi pozitivnega mednarodnega prava Združenih narodov. Sorodniki umorjenih žrtev imajo pravico zahtevati odškodnino pred mednarodnimi sodišči.

Sovjeti in njihovi pomagači v zaslužnih državah uprizarajo zločine na svoj račun. Titov primer pa je popolnoma drugačen. Zavezniki mu dajejo denar in s pomočjo Zahoda se lahko držijo na oblasti; brez te pomoči bi

Potovalne štipendije za ZO

Ameriška komisija za kulturne izmenjave z Italijo razpisuje natečaj 70 potovalnih štipendij v akademskem letu 1954-55.

Štipendije so namenjene vseučiliškim docentom in znanstvenikom na splošno, ki bi radi nadaljevali študije na različnih področjih in ameriških znanstvenih institutih.

Vse natančnejše podatke o razpisu potovalnih štipendij, ki so povezane tudi s študijskimi štipendijami in s posebnimi povabi ameriških institutov, daje Zavezniška čitalnica v Trstu, ulica Trento, 2.

Posk srbohrvaščine na univerzi

Prof. U. Urbanaz-Urbani bo nadaljeval s predavanji iz srbohrvaščine 12. januarja, in sicer v starem univerzitetnem poslopiju.

Predavanja so vsak torek, sredo in četrtek ob 10. uri.

Udeležijo se jih lahko tudi osebe, ki niso vpisane na univerzi.

Misljmo, da ni treba poudarjati koristnosti posejanja teh predavanj srbohrvaščine na tržaški univerzi.

Begunci ne bodo zpuščeni

Za božične praznike je visoki komisar Združenih narodov za begunce poslal tem poslednjim prisilno in iskreno poslanico, v kateri jim zagotavlja, da ne bodo nikdar pozabljeni ali zapušteni ter da bodo Združeni narodi zastavili vse svoje moči, da bi se za begunce že skoraj končala trda pot izseljenja-brezdomca, in da bi si mogli kmalu zopet postaviti svoj dom.

Poslanica se konča: »Naj, za ta praznike trdno prepričani, da ne boste nikdar pozabljeni in zapušteni, doprinele delež k miru v vaših sreh in v sreh vaših sorodnikov in prijateljev.«

Ob teh besedah se je marsikateremu beguncu odvil težak kamen s srca. Zarek betlehemske luči je poslal v temno pot begunca, ki že ni videl več varnega prisa- na; ki je čutil, da je postavljen na milost in nemilost valov življenja, ki so ga tirali vedno bolj na odprto morje brezsrčne človeške družbe, ki prepogosto gleda s prezir na begunce, katere upošteva kvečjemu kot ceneno delovno silo ali kot sredstvo za kako drugo izkoriščanje!

Koliko sramotnega ponižanja so na primer ubogi begunci deležni že pri nekaterih »dobrodelnih« razdeljevanjih raznih pomoči! Po ure in ure čakajo v raznih krajih sveta na mrazu ali dežju, da pridejo na vrsto in si lahko izberejo — povejmo si odkrito — kar je bilo že skrbno izbrano in prebrano! Zaporedne številke, za katere je treba prositi par tednov prej, ne veljajo. Treba si je v skladišču preskrbeti novih, da bi kak nepoklican ali nevalificiran »begunec« ne prišel zraven in ne odnesel kakega čevlja, ki nima para!... Ko ga končno milostno spuste v določen prostor skladišča, kjer gotovo ni več shranjeno vse blago, si mora reče v kratkem času med celim kupom raznih ostankov, ki so streljeni, kot bi jih veter prinesel od vseh štirih strani sveta, izbrati, kar se mu zdi primerno. Da bi si kdo ne privoščil kake strgane srajce, več, marsikomu zvesti uslužbenec, kot skrbni graničarji, prebrskajo in prevrnejo vsa culica, da je ponižanje večje in še bolj sramotno!

To je postopek, katerega so deležni preprosti begunci, ki ne gojijo ne piščancev, ne kokoši.

In vendar z Amerike ne prihajajo v Evropo samo strgane cunjel! Včasih so govorili o novih kosih blaga, celo o kožuhih. Toda za te dobrote ni menda zadosti samo zaporedna številka. Treba je bajé kaj več, včasih celo državljanski list, prijateljstvo, sorodstvo, da ne govorimo o krivičnem mamonu, s katerim se lahko odpro vsa vrata! Kdor razpolaga s tem, ne potrebuje ne prve in ne druge zaporedne številke. Milostljiva gospa v lepi jutranji obleki mu prihiči nasproti, ga nežno prime pod pazduho in ga ljubeznivo povabi: »Prijatelj, pomakni se višje! In ta gre pomno mmo dolge vrste skličnih rezev, ki čakajo potrefljivo v mrazu ali dežju, kdaj pridejo na vrsto.

To so prizori, ki se na svetu po-

navljajo menda že leto za letom in nihče ne dvigne glasu, nihče ne zakriči visoko proti nebu, da bi odmevalo tja do daljne Amerike, kjer si dobrodelne ustanove prizadevajo, da bi omilile trdo pot begunca-brezdomca.

Saj je to vendar greh, ki vpije v nebo! Gorje, če bo nebo maščevalo to krivico, ki jo revni begunci prenašajo — sedaj se vdano in potrpežljivo v upanju, da bo vendar kdo spregledal in preprečil nadaljevanje takega greha!

Človeško — je čudovit skrivnostni svet, ki ima svoje postave. Marsikako ponižanje lahko preboli in prenese, a pride trenutek, ko postane mera polna. Tedaj se v človeški porodi nadčloveški brezmejni upor, ki je močan kakor smrt in krut kot obup.

Ta upor je dal moči hlapcu Jerneju, da si je šel sam iskat pravico, ker mu je ni hotela dati nobena oblast na svetu!

Po srčnih besedah visokega komisarja Združenih narodov za begunce upam, da ta obupni, klje ponižanih beguncev ne bo oglaš vpljočega v puščavi.

In pozivam vse prizadete, kjer koli na svetu trpijo krivico, naj se s pismom obrnejo na pravost na njega glede vsake krivice ali za vsako potrebo, ki je v svojem kraju ne morejo doseči.

Pika

Trst Tržčanom

Prejeli smo naslednji prispevek od našega naročnika, ki ga radi objavljamo:

Ker v teh dneh vsestransko razpravljajo o Trstu in Tržaškem, mi je prišlo na misel, sestaviti dopis, katerega vsebina je brezdomno vsem znana, vendar je marsikomu lahko prišla iz spomina, čeprav dobiva svojo važnost danes.

Glavna resnica je, da ni Trst nikoli prapadal Italiji! Zaradi tega jo lahko vedno zavrčamo, da ji Trsta nismo dolžni vrniti, ker ni bil nikdar njen!

Res je pač, da so Benetke strastno koprnile, prikleniti Trst v svoj obseg, kakor je res, da so Benetke stegale svoje roke po njem, postavivši se na njegovo zahodno stran, pa pomežikale istrskemu Borštu, odnosno graščini Mokó nad njim, pri čemer se jim je pa zavojevalni načrt izjalovil. Končno so Benetke odnehale, da se izognemo morebitnemu porazu. Tedaj je bilo leta 1382 in nad Trstom je gospodovala Avstrija.

Da bodo pa Benetke enkrat za vselej mirovale, so Tržčani sklenili, naprositi avstrijsko vladu, naj jih vzame v varstvo. In Avstrija je svojim podnikom ustregla s tem, da je povabila skupino Tržčanov in štajerski Građec, kjer so v družbi raznih državnih činiteljev 30. septembra 1382 zapirali zvestobo avstrijskemu cesarju. Po tem činu so se Benetke končno potuhile in jenjale segati po Trstu. Celih pet sto let sta vladala nato v Trstu mir in blaginja.

Petstoletno tega dogodka so Tržčani proslavili l. 1882 s svečano razsvetlo, katere se je udeležila vsa vladarska rodbina. V Trst so dospeli mladi cesar Franc Jožef I., cesarica Elizabeta, mlada princeznica Stefaniya in prestolonaslednik Rudolf. Visokim gostom v čast je bila v gledališču »Politeama Rossetti« slavnostna predstava. Da poudarijo slovesnost petstoletnice, pa so še sklenili, da razkažejo vladarskim gostom spomenik, ki ga je napravil kipar Rendić in ki je predstavljala žensko v nadnaravni velikosti; držče v roki grb Trsta; vse iz bron in belega marmorja. Spomenik so postavili v vrtu pred kolektorom. Vse je bilo slavnostno, vse radostno razpoloženo. Med svečanostjo je neki mladenič streljal iz samokresa v mladega cesarja, a ga ni zadel.

To je bil sin nemškega barona Rittmeyerja in njegove slovenske kuharice, Viljem Oberdank; ki so ga zaradi tega obesili.

Grgč-Stpč.

Uvedba novih dovoljenj za začasni uvoz

Zavezniška vojaška uprava je obnovila in nanovo uvedla dovoljenja za začasni uvoz raznega blaga, tako tudi bombaževe in svilene preje ter tkanin iz bombažne popelina, kovinskih strojnih delov, surovih kož in popolnih motornih vozil na britsko-ameriško področje Svobodnega tržaškega ozemlja.

POROKA

Na praznik, 6. januarja, sta se v Trstu poročila gđ. Nada Gašperšič z g. Edvardom Žetkom. Oba izhajata iz uglednih tržaških trgovskih družin.

Mladima poročencema želimo obilo sreče!

Kako Bolgari praznujejo božič

Zelim seznaniti brate Slovence s božičnimi običaji bolgarskega naroda.

Božič spada med največje cerkvene praznike pri Bolgarjih. Naš narod globoko veruje v rojstvo Sinu božjega Jezusa Kristusa. Zaradi tega hočemo pričakati Njegov rojstvo čisti in brez greha; zato se pred božičem postimo petdeset dni, vse do božičnega večera ali po naše do badnjega večera.

Vsaka hiša ima ta večer božično pogačo in božično jelko.

Vse, kar je pripravljeno za badnji večer, postavimo pred jelko. Vse pa je postno, nezabeljeno. Na mizi je po starem običaju tudi beli luk.

Na ta večer se ljudje zgodaj zberejo na svojem domu. Najstarejši član družine zajame s pladnjem jerjavico, nanjo vsuje kadila in pokadi večerjo; družina medtem moli očenaš. Po večerji razprostrejo po hiši slamo, na kateri spijo do polnoči.

Po polnoči hodijo otroci od hiše do hiše in pečejo božične pesmi. V vsaki hiši jih lepo sprejmejo kot oznanjevalce blagovesti o rojstvu Gospodovem in jih obdarujejo.

Nato prižgejo svečke na jelki, se umijejo in pripravijo za odhod v cerkev.

Po čitanju svetega pisma v cerkvi se vsakdo očisti, ker misli, da se po očiščenju, lahko raduje in veseli, da bi se njegova radost in veselje zljala z radostjo in veseljem Matere božje, ki je po petdesetih dneh muke in trpljenja rodila Odrašenika.

Božično praznično razpoloženje

traja tri dni: 6., 7. in 8. januarja. V teh treh dneh pečejo božične pesmi.

To je stoletno božično izročilo Bolgarov, ki jih komunistična vlada povsod zatira, a zama. Bolgari, ki smo razkropljeni po svetu, se s solznimi očmi spominjamo na božič v domovini in upamo, da bo Novorojeni Jezus kmalu obžaril s svojo milostjo tudi našo bedo.

Angel Mitev

Med turskimi Slovenci

Izmed raznih običajev, ki se uigravajo po stari šegi pri turskih Slovencih, je omembe vreden oni, ki se vrši v pustnem času v glavnem kraju občine Brdo.

Vsako soboto, začeni od sv. Treh kraljev, hodijo mladeniči (sinjčci) oblečeni v pustni obleki, po gostilnah in boljših hišah, kjer smešijo razne neprijetne dogodke, ki so se odigrali v eni ali drugi družini v istem letu, ali pa namigujejo nagajivo na kak neuspeh, bodisi da je kaka ženitev šla po vodi, ali da je kaka kupčija slabo izpadla itd. Seveda povedo vse hudomušno in na prekan način, tako da jim tega nihče ne more zameriti. Smešijo na zbudljiv način tudi morebitne spore med eno in drugo vasjo. Pri takih prizorih sodelujejo tudi odrasli.

Te pustne šege so dobile tam tak sloves in zanimivost, da prihajajo tudi iz bližnjih krajev gledat pustne šale turskih Slovencev.

Te šege so zares zanimive in zaslužijo, da jih primerno upoštevamo pri obravnavanju slovenske folklore.

Srednjeevropske karavane

V svojih »Azjskih pripovedkah« pravi Gobineau, da je mogoče potovati na razne načine.

So ljudje, ki potujejo kot kovčki in se ne vračajo prav nič pametnejši, kot so bili pred odhodom. Njim zadostuje, da so kraj, v katerem prihajajo, drugačni od domačih krajev. Gore so jim neobičajno visoke ali pa smešno nizke, mesta so lepa ali grda; vse zavisi od tega, če imajo široke ulice in dobro opremljene hotele ali pa jih nimajo.

Zopet drugotno tožijo potniki zaradi prahu in nečistoče. V puščavi je peska na pretek. V gorskih predelih so prehodni preko potokov nevarni. Včasih na potih preže razbojniki. Vse to so potankosti, ki prestrašijo le površne. In vendar, ni treba posebnega truda, da bi opazili posebnosti krajev in ljudi, da bi razlikovali značilnosti in slikovitosti nekega predela, in da bi spoznali njegove značilnosti, po katerih se posamezna ljudstva razlikujejo.

Za nekatere pa obstojata samo dva sveta, eden, ki so se mu prilagodili, in drugi, od katerega so se oddaljili. O prvem ne poznamo ničesar drugega kot nepomembno procelje; glede drugega se pa trudijo, da ne bi spoznali prav tistih preziranih potez, ki tvorijo bistvo primitivnih, to pa pomeni prav kulturno svežih ljudi.

Že Rousseau je spoznal nedostatek ljudi, ki so živeli v svetu, zaslepljenem po svojih konvencionalnih predsodkih. Zato je svojim učencem propovedoval povratek k prirodi. Podobno bi kazalo govoriti tudi tistim našim ljudem, ki se dajo preslepti od zunanjega sijaja prisvojenega zahodnjakega udobnosti ter nimajo nobenega smisla več za globoke lepote naših čustvenih posebnosti. So ljudje, ki občutijo večne lepote nekega predela, ki ljubijo prav raznolikost krajev, ki jih na potovanjih srečavajo in kasneje spet posejajo. Planine, gozdovi, bujna polja, nagle spremembe obzorja ob prehodu z ene pokrajine na drugo, svečanost gorskih predelov ob prvem jutranjem svitu in zopet, ko se spušča mrak ob sončnem zatonu. Je bogastvo, ki mu posest denarja ni pogoj; in najti je spet siromaštvo, ki se da povežati z največjim denarnim izmetjem. So ljudje, ki razumejo lepoto, kjer koli se jim ta odkriva; pa tudi taki, ki jim je lepota istovetna z vnaprejšnjimi pričakovanji. Ljudje se pogosto zastavljajo ob lepoti kraja, redkeje pa pazijo na to, da bi tudi ljudem prodrli v dušo, tistim ljudem, ki so nastanjeni po teh krajih.

To nasprotje med ljudmi, ki imajo, in takimi, ki nimajo daru opazovanja, med ljudmi, ki se d-avljajo ob površini, in tistimi, ki prodirajo do bistva, je proizvod današnjih kulturnih predsodkov. Prav ti današnji kulturni predsodki onemogočajo pogled v preteklost.

Današnje gledanje, ki ne prodre do bistva socialnih dogajanj (za kar je potrebna posebna, pronicljiva, občutljiva in uvedena sposobnost), ima za posledico tako slabo poznavanje množice kulturnih čimbelcev, ki tvorijo glavno vsebino naše kolektivne ljudske samobitnosti. Da se v njej, razen surove borbe za obstanek, krijejo tudi veliki kudošnost, hrabrost in darežljivost; da so naši preprosti ljudje, razen enostavnega razlaganja o danjani in prejemanju, imeli smisla tudi za sočutje, da so v svoje odnose gostoljubnosti in medsebojnega ob-

čevanja umeli vnesti tudi plemenite poteze nesebičnosti in poštenja, o vsem tem današnji »kulturni« ljudje ne vedo ničesar.

In vendar ni treba prav bujne domišljije, da bi došli kulturno-socialno važnost tistega, kar pomenimo pod izrazom »karavanske zveze«.

Te so, kar se naših krajev tiče, zelo, zelo stare, saj segajo v drugo tisočletje pred Kristusom in obsegajo vso dobo do izgradnje železnice, zajemajo torej časovni razmak skoro štirih tisočletij.

Med Vzhodno Prusijo in južnim morjem sta skozi ves ta čas vodili dve glavni karavanski poti: ena krajša, ki je vodila čez vzhodne vzhodnih Karpatov in se ob reki Dnjestr spuščala do obale Črnega morja, medtem ko je druga, daljša, sekala zahodne Karpaty ter ob reki Moravi vodila na Moravsko polje, mimo Dunaja čez Smerik v naše Primorje.

Posest teh karavanskih potov je bil predmet večstoletnih in od časa do časa zelo ogorčenih trenj, o katerih pa neposredni zgodovinski viri poročajo le malo. Šele čas velikega pritiška plemenskih skupnosti na zahod — in to je čas tako imenovanih velikih preseljevanj — je Slovnam odprl pot bodočnosti. V starem keltskem četrtemotniku, ki ga je rimska vladavina delila na Dalmacijo in Panonijo, so se redko in le v posameznih utrjenih središčih naselili Ostrogoti. Ko so ti podlegli vzhodnorimskemu protinapadu, so jih pa okrog 1.550 prislili najprej Langobardi in Gepidi, da jim prepuste prometne proge, kasneje so jih pa morali prepustiti tudi Slovnam in Orom.

Te borbe za karavanske križišča in središča so bile gotovo ostre in ogorčene tam, kjer se planinski obroč med Alpami in Balkanom razbija na dva masiva. Ptujsko polje, Celjska in Ljubljanska kotlina, skozi katero je vodila pot na Jadran, so nekolikokrat menjale gospodarje. Po tem, kdo jim je gospodoval, se je odražalo, kdo bo gospodoval nad cestami, prometom in trgovino.

Zgodovinski viri iz teh časov niso skopi; nasprotno, za devet vekov, posebno pa za čas križarskih vojn, so naravnost obilni.

Toda kljub podrobnim izsledkom Hauptmanna in posebno Zontarja, je zgodovinski prikaz tega čisto gospodarskega polja še dokaj nezapolnjen.

Pesem in pripovedka sta prepleli svoje mreže in potujoči pevci, častnikarji srednjega veka, so prinesli nebroj slikovitih poedinosti o načinu gospodarjenja in zaslužka, ki je nosil v sebi kal neomejenih zasvojenosti.

V Franciji so te vire preučili do popolnosti. Chrétien de Troyes, Marcabon, Rudel, Ventadur, Tristan, ep o albižanski vojni, so nam ohranili brez števila potankosti.

Selitev raznih motivov iz baltskih krajev pa vse do Indije in ohratno moremo opazovati po vseh zahodnjakihi virih.

Toda od koga so zahodnjaki prejeli bogastvo pesniških in glasbenih motivov, če ne po posredovanju slovanskega karavanskega življenja?

V slovanskih središčih, ki so (stavbe na koleh) stala sredi močvirij ali neprehodnih jezer, so našli zavetišče in počitek slovanski trgovski prevozi.

Vsa umetnost zamenjave izdelkov kovinarske in kožarske dejavnosti je našla svoje tržišče v zamenjavi za iskane predmete vzhod-

nega naravnega ali predelavnega izvora.

Ko so Franki Karla Velikega, ko so Nemci za časa saške in hohenstaufoske dinastije prodirali vse dalje proti veliki ruski ravnici, njihov cilj ni bil toliko pokrščevanje poganov, kolikor zasedba karavanskih potov.

Ko so ljudje krenili iz zahodnih predelov, da bi osvobodili Sveto zemljo od poganov, to početje ni zgolj slučajno in brez razloga bilo deležno dejanskega sodelovanja italijanskih mestnih republik, ki so trgovale z levantinskimi proizvodi, ker bi jih sicer morale nabavljati šele preko slovanskih karavan, torej posredno in dražje, so jih pa tako, po križarskih vojnah, upale dobiti neposredno, rekli bi iz prve roke. In ne le to, ampak po kolikem času in po raznovrstnih, včasih tudi dokaj neugodnih doživljajih. Kdo bi iz živopisnih pripove-

da se bodo v njem pomudili največ dva do tri mesece. Toda, glej! Spet se je zgodil čudež! Mesece so se spremenili v leta, emigracija se je spremenila pa v nevidljiv ali bolje neopipljiv privid. Iz navadne in najnavadnejše emigracije je postala sveta Emigracija. Toda svetniki so kot svetniki vedno le v nebesih, ne pa na zemlji, to je pa, kar bo vsakdo rad priznal, dokaj daleč in dokaj ... visoko.

Le tvorci komedij in tragedij nadaljujejo in ustvarjajo nova velika dela.

Tako na primer objavljajo, da bo prišla nova, masovna emigracija z otoka beguncev v eno izmed velikih demokratičnih, velikodušnih dežel. In zdaj postavimo, da so veliki sklenili postati velikodušni, ter označili neko številko, recimo dva tisoč, kar pomeni, da jih bo dva tisoč emigriralo. V ta namen so stavili v pogon svoj propagandni stroj ter ga spravili v največji obrat, in to pomeni filma, predavanja, plaka, brošure in pretnje.

In, kaj mislite, dragi čitatelji, kaj se je zgodilo? Nič! Kajti nihče se ni vpisal ali točneje morda sto ljudi.

Propagandni stroj je dosegel svoj višek in se v tolikšni meri ogrel, da bi ob njem mogel speči čelega vola. Tedaj so ojačili še pretnje in izjave, da je to edinstvena in morda poslednja prilika za emigracijo.

Reklama je bila pisana in bučna, da bi s svojim truščem primamila ljudi pod šotor, kjer naj bi videli »nevideno čudo«. Uspeh ni izostal. Vpisalo se je nadaljnjih devet sto ljudi. Toda še vedno malo, kajti doseči je bilo treba števila dva tisoč.

Vprašam begunca: »Kajak?«

»Zato — mi odgovori — ker mnogi ne žele v to deželo. Kajti vzeti je treba v poštev, da imajo mnogi begunci že svoje v inozemstvu (očeta, mater, brata, sestro itd.), in da žele priti k njim. Naj vam povem svoj primer. Imam očeta v Braziliji. Po kakšni logiki naj torej odidem v Južno Afriko ali Avstralijo?«

Več ga nisem vprašal. Slučaj je hotel, da sem se takoj za tem seznanil s človekom srednjih let, tudi beguncem. Glavo je imel povito z veliko volneno ruto. Njegova zunanost me je spravila

da se bomo v njem pomudili največ dva do tri mesece. Toda, glej! Spet se je zgodil čudež! Mesece so se spremenili v leta, emigracija se je spremenila pa v nevidljiv ali bolje neopipljiv privid. Iz navadne in najnavadnejše emigracije je postala sveta Emigracija. Toda svetniki so kot svetniki vedno le v nebesih, ne pa na zemlji, to je pa, kar bo vsakdo rad priznal, dokaj daleč in dokaj ... visoko.

Le tvorci komedij in tragedij nadaljujejo in ustvarjajo nova velika dela.

Tako na primer objavljajo, da bo prišla nova, masovna emigracija z otoka beguncev v eno izmed velikih demokratičnih, velikodušnih dežel. In zdaj postavimo, da so veliki sklenili postati velikodušni, ter označili neko številko, recimo dva tisoč, kar pomeni, da jih bo dva tisoč emigriralo. V ta namen so stavili v pogon svoj propagandni stroj ter ga spravili v največji obrat, in to pomeni filma, predavanja, plaka, brošure in pretnje.

In, kaj mislite, dragi čitatelji, kaj se je zgodilo? Nič! Kajti nihče se ni vpisal ali točneje morda sto ljudi.

Propagandni stroj je dosegel svoj višek in se v tolikšni meri ogrel, da bi ob njem mogel speči čelega vola. Tedaj so ojačili še pretnje in izjave, da je to edinstvena in morda poslednja prilika za emigracijo.

Reklama je bila pisana in bučna, da bi s svojim truščem primamila ljudi pod šotor, kjer naj bi videli »nevideno čudo«. Uspeh ni izostal. Vpisalo se je nadaljnjih devet sto ljudi. Toda še vedno malo, kajti doseči je bilo treba števila dva tisoč.

Vprašam begunca: »Kajak?«

»Zato — mi odgovori — ker mnogi ne žele v to deželo. Kajti vzeti je treba v poštev, da imajo mnogi begunci že svoje v inozemstvu (očeta, mater, brata, sestro itd.), in da žele priti k njim. Naj vam povem svoj primer. Imam očeta v Braziliji. Po kakšni logiki naj torej odidem v Južno Afriko ali Avstralijo?«

Več ga nisem vprašal. Slučaj je hotel, da sem se takoj za tem seznanil s človekom srednjih let, tudi beguncem. Glavo je imel povito z veliko volneno ruto. Njegova zunanost me je spravila

da se bomo v njem pomudili največ dva do tri mesece. Toda, glej! Spet se je zgodil čudež! Mesece so se spremenili v leta, emigracija se je spremenila pa v nevidljiv ali bolje neopipljiv privid. Iz navadne in najnavadnejše emigracije je postala sveta Emigracija. Toda svetniki so kot svetniki vedno le v nebesih, ne pa na zemlji, to je pa, kar bo vsakdo rad priznal, dokaj daleč in dokaj ... visoko.

Le tvorci komedij in tragedij nadaljujejo in ustvarjajo nova velika dela.

Tako na primer objavljajo, da bo prišla nova, masovna emigracija z otoka beguncev v eno izmed velikih demokratičnih, velikodušnih dežel. In zdaj postavimo, da so veliki sklenili postati velikodušni, ter označili neko številko, recimo dva tisoč, kar pomeni, da jih bo dva tisoč emigriralo. V ta namen so stavili v pogon svoj propagandni stroj ter ga spravili v največji obrat, in to pomeni filma, predavanja, plaka, brošure in pretnje.

In, kaj mislite, dragi čitatelji, kaj se je zgodilo? Nič! Kajti nihče se ni vpisal ali točneje morda sto ljudi.

Propagandni stroj je dosegel svoj višek in se v tolikšni meri ogrel, da bi ob njem mogel speči čelega vola. Tedaj so ojačili še pretnje in izjave, da je to edinstvena in morda poslednja prilika za emigracijo.

Reklama je bila pisana in bučna, da bi s svojim truščem primamila ljudi pod šotor, kjer naj bi videli »nevideno čudo«. Uspeh ni izostal. Vpisalo se je nadaljnjih devet sto ljudi. Toda še vedno malo, kajti doseči je bilo treba števila dva tisoč.

Vprašam begunca: »Kajak?«

»Zato — mi odgovori — ker mnogi ne žele v to deželo. Kajti vzeti je treba v poštev, da imajo mnogi begunci že svoje v inozemstvu (očeta, mater, brata, sestro itd.), in da žele priti k njim. Naj vam povem svoj primer. Imam očeta v Braziliji. Po kakšni logiki naj torej odidem v Južno Afriko ali Avstralijo?«

Več ga nisem vprašal. Slučaj je hotel, da sem se takoj za tem seznanil s človekom srednjih let, tudi beguncem. Glavo je imel povito z veliko volneno ruto. Njegova zunanost me je spravila

da se bomo v njem pomudili največ dva do tri mesece. Toda, glej! Spet se je zgodil čudež! Mesece so se spremenili v leta, emigracija se je spremenila pa v nevidljiv ali bolje neopipljiv privid. Iz navadne in najnavadnejše emigracije je postala sveta Emigracija. Toda svetniki so kot svetniki vedno le v nebesih, ne pa na zemlji, to je pa, kar bo vsakdo rad priznal, dokaj daleč in dokaj ... visoko.

Le tvorci komedij in tragedij nadaljujejo in ustvarjajo nova velika dela.

Tako na primer objavljajo, da bo prišla nova, masovna emigracija z otoka beguncev v eno izmed velikih demokratičnih, velikodušnih dežel. In zdaj postavimo, da so veliki sklenili postati velikodušni, ter označili neko številko, recimo dva tisoč, kar pomeni, da jih bo dva tisoč emigriralo. V ta namen so stavili v pogon svoj propagandni stroj ter ga spravili v največji obrat, in to pomeni filma, predavanja, plaka, brošure in pretnje.

In, kaj mislite, dragi čitatelji, kaj se je zgodilo? Nič! Kajti nihče se ni vpisal ali točneje morda sto ljudi.

Propagandni stroj je dosegel svoj višek in se v tolikšni meri ogrel, da bi ob njem mogel speči čelega vola. Tedaj so ojačili še pretnje in izjave, da je to edinstvena in morda poslednja prilika za emigracijo.

Reklama je bila pisana in bučna, da bi s svojim truščem primamila ljudi pod šotor, kjer naj bi videli »nevideno čudo«. Uspeh ni izostal. Vpisalo se je nadaljnjih devet sto ljudi. Toda še vedno malo, kajti doseči je bilo treba števila dva tisoč.

Vprašam begunca: »Kajak?«

»Zato — mi odgovori — ker mnogi ne žele v to deželo. Kajti vzeti je treba v poštev, da imajo mnogi begunci že svoje v inozemstvu (očeta, mater, brata, sestro itd.), in da žele priti k njim. Naj vam povem svoj primer. Imam očeta v Braziliji. Po kakšni logiki naj torej odidem v Južno Afriko ali Avstralijo?«

Več ga nisem vprašal. Slučaj je hotel, da sem se takoj za tem seznanil s človekom srednjih let, tudi beguncem. Glavo je imel povito z veliko volneno ruto. Njegova zunanost me je spravila

da se bomo v njem pomudili največ dva do tri mesece. Toda, glej! Spet se je zgodil čudež! Mesece so se spremenili v leta, emigracija se je spremenila pa v nevidljiv ali bolje neopipljiv privid. Iz navadne in najnavadnejše emigracije je postala sveta Emigracija. Toda svetniki so kot svetniki vedno le v nebesih, ne pa na zemlji, to je pa, kar bo vsakdo rad priznal, dokaj daleč in dokaj ... visoko.

Le tvorci komedij in tragedij nadaljujejo in ustvarjajo nova velika dela.

Tako na primer objavljajo, da bo prišla nova, masovna emigracija z otoka beguncev v eno izmed velikih demokratičnih, velikodušnih dežel. In zdaj postavimo, da so veliki sklenili postati velikodušni, ter označili neko številko, recimo dva tisoč, kar pomeni, da jih bo dva tisoč emigriralo. V ta namen so stavili v pogon svoj propagandni stroj ter ga spravili v največji obrat, in to pomeni filma, predavanja, plaka, brošure in pretnje.

In, kaj mislite, dragi čitatelji, kaj se je zgodilo? Nič! Kajti nihče se ni vpisal ali točneje morda sto ljudi.

Propagandni stroj je dosegel svoj višek in se v tolikšni meri ogrel, da bi ob njem mogel speči čelega vola. Tedaj so ojačili še pretnje in izjave, da je to edinstvena in morda poslednja prilika za emigracijo.

Reklama je bila pisana in bučna, da bi s svojim truščem primamila ljudi pod šotor, kjer naj bi videli »nevideno čudo«. Uspeh ni izostal. Vpisalo se je nadaljnjih devet sto ljudi. Toda še vedno malo, kajti doseči je bilo treba števila dva tisoč.

Vprašam begunca: »Kajak?«

»Zato — mi odgovori — ker mnogi ne žele v to deželo. Kajti vzeti je treba v poštev, da imajo mnogi begunci že svoje v inozemstvu (očeta, mater, brata, sestro itd.), in da žele priti k njim. Naj vam povem svoj primer. Imam očeta v Braziliji. Po kakšni logiki naj torej odidem v Južno Afriko ali Avstralijo?«

Več ga nisem vprašal. Slučaj je hotel, da sem se takoj za tem seznanil s človekom srednjih let, tudi beguncem. Glavo je imel povito z veliko volneno ruto. Njegova zunanost me je spravila

da se bomo v njem pomudili največ dva do tri mesece. Toda, glej! Spet se je zgodil čudež! Mesece so se spremenili v leta, emigracija se je spremenila pa v nevidljiv ali bolje neopipljiv privid. Iz navadne in najnavadnejše emigracije je postala sveta Emigracija. Toda svetniki so kot svetniki vedno le v nebesih, ne pa na zemlji, to je pa, kar bo vsakdo rad priznal, dokaj daleč in dokaj ... visoko.

Le tvorci komedij in tragedij nadaljujejo in ustvarjajo nova velika dela.

Tako na primer objavljajo, da bo prišla nova, masovna emigracija z otoka beguncev v eno izmed velikih demokratičnih, velikodušnih dežel. In zdaj postavimo, da so veliki sklenili postati velikodušni, ter označili neko številko, recimo dva tisoč, kar pomeni, da jih bo dva tisoč emigriralo. V ta namen so stavili v pogon svoj propagandni stroj ter ga spravili v največji obrat, in to pomeni filma, predavanja, plaka, brošure in pretnje.

In, kaj mislite, dragi čitatelji, kaj se je zgodilo? Nič! Kajti nihče se ni vpisal ali točneje morda sto ljudi.

Propagandni stroj je dosegel svoj višek in se v tolikšni meri ogrel, da bi ob njem mogel speči čelega vola. Tedaj so ojačili še pretnje in izjave, da je to edinstvena in morda poslednja prilika za emigracijo.

Reklama je bila pisana in bučna, da bi s svojim truščem primamila ljudi pod šotor, kjer naj bi videli »nevideno čudo«. Uspeh ni izostal. Vpisalo se je nadaljnjih devet sto ljudi. Toda še vedno malo, kajti doseči je bilo treba števila dva tisoč.

Vprašam begunca: »Kajak?«

»Zato — mi odgovori — ker mnogi ne žele v to deželo. Kajti vzeti je treba v poštev, da imajo mnogi begunci že svoje v inozemstvu (očeta, mater, brata, sestro itd.), in da žele priti k njim. Naj vam povem svoj primer. Imam očeta v Braziliji. Po kakšni logiki naj torej odidem v Južno Afriko ali Avstralijo?«

Več ga nisem vprašal. Slučaj je hotel, da sem se takoj za tem seznanil s človekom srednjih let, tudi beguncem. Glavo je imel povito z veliko volneno ruto. Njegova zunanost me je spravila

da se bomo v njem pomudili največ dva do tri mesece. Toda, glej! Spet se je zgodil čudež! Mesece so se spremenili v leta, emigracija se je spremenila pa v nevidljiv ali bolje neopipljiv privid. Iz navadne in najnavadnejše emigracije je postala sveta Emigracija. Toda svetniki so kot svetniki vedno le v nebesih, ne pa na zemlji, to je pa, kar bo vsakdo rad priznal, dokaj daleč in dokaj ... visoko.

Le tvorci komedij in tragedij nadaljujejo in ustvarjajo nova velika dela.

Tako na primer objavljajo, da bo prišla nova, masovna emigracija z otoka beguncev v eno izmed velikih demokratičnih, velikodušnih dežel. In zdaj postavimo, da so veliki sklenili postati velikodušni, ter označili neko številko, recimo dva tisoč, kar pomeni, da jih bo dva tisoč emigriralo. V ta namen so stavili v pogon svoj propagandni stroj ter ga spravili v največji obrat, in to pomeni filma, predavanja, plaka, brošure in pretnje.

In, kaj mislite, dragi čitatelji, kaj se je zgodilo? Nič! Kajti nihče se ni vpisal ali točneje morda sto ljudi.

Propagandni stroj je dosegel svoj višek in se v tolikšni meri ogrel, da bi ob njem mogel speči čelega vola. Tedaj so ojačili še pretnje in izjave, da je to edinstvena in morda poslednja prilika za emigracijo.

Reklama je bila pisana in bučna, da bi s svojim truščem primamila ljudi pod šotor, kjer naj bi videli »nevideno čudo«. Uspeh ni izostal. Vpisalo se je nadaljnjih devet sto ljudi. Toda še vedno malo, kajti doseči je bilo treba števila dva tisoč.

Vprašam begunca: »Kajak?«

»Zato — mi odgovori — ker mnogi ne žele v to deželo. Kajti vzeti je treba v poštev, da imajo mnogi begunci že svoje v inozemstvu (očeta, mater, brata, sestro itd.), in da žele priti k njim. Naj vam povem svoj primer. Imam očeta v Braziliji. Po kakšni logiki naj torej odidem v Južno Afriko ali Avstralijo?«

Več ga nisem vprašal. Slučaj je hotel, da sem se takoj za tem seznanil s človekom srednjih let, tudi beguncem. Glavo je imel povito z veliko volneno ruto. Njegova zunanost me je spravila

da se bomo v njem pomudili največ dva do tri mesece. Toda, glej! Spet se je zgodil čudež! Mesece so se spremenili v leta, emigracija se je spremenila pa v nevidljiv ali bolje neopipljiv privid. Iz navadne in najnavadnejše emigracije je postala sveta Emigracija. Toda svetniki so kot svetniki vedno le v nebesih, ne pa na zemlji, to je pa, kar bo vsakdo rad priznal, dokaj daleč in dokaj ... visoko.

Le tvorci komedij in tragedij nadaljujejo in ustvarjajo nova velika dela.

Tako na primer objavljajo, da bo prišla nova, masovna emigracija z otoka beguncev v eno izmed velikih demokratičnih, velikodušnih dežel. In zdaj postavimo, da so veliki sklenili postati velikodušni, ter označili neko številko, recimo dva tisoč, kar pomeni, da jih bo dva tisoč emigriralo. V ta namen so stavili v pogon svoj propagandni stroj ter ga spravili v največji obrat, in to pomeni filma, predavanja, plaka, brošure in pretnje.

In, kaj mislite, dragi čitatelji, kaj se je zgodilo? Nič! Kajti nihče se ni vpisal ali točneje morda sto ljudi.

Propagandni stroj je dosegel svoj višek in se v tolikšni meri ogrel, da bi ob njem mogel speči čelega vola. Tedaj so ojačili še pretnje in izjave, da je to edinstvena in morda poslednja prilika za emigracijo.

Reklama je bila pisana in bučna, da bi s svojim truščem primamila ljudi pod šotor, kjer naj bi videli »nevideno čudo«. Uspeh ni izostal. Vpisalo se je nadaljnjih devet sto ljudi. Toda še vedno malo, kajti doseči je bilo treba števila dva tisoč.

Vprašam begunca: »Kajak?«

»Zato — mi odgovori — ker mnogi ne žele v to deželo. Kajti vzeti je treba v poštev, da imajo mnogi begunci že svoje v inozemstvu (očeta, mater, brata, sestro itd.), in da žele priti k njim. Naj vam povem svoj primer. Imam očeta v Braziliji. Po kakšni logiki naj torej odidem v Južno Afriko ali Avstralijo?«

Več ga nisem vprašal. Slučaj je hotel, da sem se takoj za tem seznanil s človekom srednjih let, tudi beguncem. Glavo je imel povito z veliko volneno ruto. Njegova zunanost me je spravila

da se bomo v njem pomudili največ dva do tri mesece. Toda, glej! Spet se je zgodil čudež! Mesece so se spremenili v leta, emigracija se je spremenila pa v nevidljiv ali bolje neopipljiv privid. Iz navadne in najnavadnejše emigracije je postala sveta Emigracija. Toda svetniki so kot svetniki vedno le v nebesih, ne pa na zemlji, to je pa, kar bo vsakdo rad priznal, dokaj daleč in dokaj ... visoko.

Le tvorci komedij in tragedij nadaljujejo in ustvarjajo nova velika dela.

Tako na primer objavljajo, da bo prišla nova, masovna emigracija z otoka beguncev v eno izmed velikih demokratičnih, velikodušnih dežel. In zdaj postavimo, da so veliki sklenili postati velikodušni, ter označili neko številko, recimo dva tisoč, kar pomeni, da jih bo dva tisoč emigriralo. V ta namen so stavili v pogon svoj propagandni stroj ter ga spravili v največji obrat, in to pomeni filma, predavanja, plaka, brošure in pretnje.

In, kaj mislite, dragi čitatelji, kaj se je zgodilo? Nič! Kajti nihče se ni vpisal ali točneje morda sto ljudi.

Propagandni stroj je dosegel svoj višek in se v tolikšni meri ogrel, da bi ob njem mogel speči čelega vola. Tedaj so ojačili še pretnje in izjave, da je to edinstvena in morda poslednja prilika za emigracijo.

Reklama je bila pisana in bučna, da bi s svojim truščem primamila ljudi pod šotor, kjer naj bi videli »nevideno čudo«. Uspeh ni izostal. Vpisalo se je nadaljnjih devet sto ljudi. Toda še vedno malo, kajti doseči je bilo treba števila dva tisoč.

Vprašam begunca: »Kajak?«

»Zato — mi odgovori — ker mnogi ne žele v to deželo. Kajti vzeti je treba v poštev, da imajo mnogi begunci že svoje v inozemstvu (očeta, mater, brata, sestro itd.), in da žele priti k njim. Naj vam povem svoj primer. Imam očeta v Braziliji. Po kakšni logiki naj torej odidem v Južno Afriko ali Avstralijo?«

Več ga nisem vprašal. Slučaj je hotel, da sem se takoj za tem seznanil s človekom srednjih let, tudi beguncem. Glavo je imel povito z veliko volneno ruto. Njegova zunanost me je spravila

SRAMOTNA POŽREŠNOST

Zahtevamo dodelitev stavbe pri Sv. Ivanu za naše srednje šole

Ne moremo drugače nazivati zločinkega početja tukajšnjih iredentistov v pogledu šolske stavbe pri Sv. Ivanu, ki so jo zavezniška oblastva da a zgraditi iz svojih sredstev in jo namenila slovenskim srednjim šolam v Trstu.

Njihovo glasilo, »Giornale di Trieste«, vse zadnje čase vodi silovito borbo, da bi to stavbo dodelili italijanski osnovni šoli, čeprav dobro vedo, da je namenjena slovenskim srednjim šolam.

Dobro vedo, da je slovenska šolska mladina stisnjena v neprimerne šolske prostore ali bolje rečeno v za silo prirejenih zasebnih stanovanjih, pa ji hočejo s sramotno požrešnostjo ob polnem in odgovornem delovanju ZVU izpred nosa odnesti popolnoma novo šolsko stavbo, ki smo jo dobili iz zavezniških sredstev kot delno povračilo za naše ogromne narodne izgube za časa oplenjenosti pod fašističnim nasiljem.

Leta 1948 je Prosvetni urad Z. V. U. ugotovil, da so slovenske srednje šole v Trstu zares potrebne novih primernejših prostorov. Sklep o njihovi zidavi je padel potem, ko so tukajšnja šolska oblastva odklonila kakršno koli razmestitev slovenskih srednjih šol v starejših šolskih poslopjih, zasedenih po italijanskih šolah. V glavnem sta prihajali v poštev dve stavbi, in sicer staro poslopje liceja »Dante« za glavno pošto in severno krilo osnovnošolske stavbe v ulici Manna. Baj bi Slovenci s šolskim udeleževanjem v »italijanske šolske stavbe oskrnili italijanstvo Trsta!...

Prosvetni urad ZVU je po nadrejenih tehničnih, gradbenih in finančnih oblastvih izposloval dodelitev občinske stavbne parcele pri Sv. Ivanu in zidavo stavbe povzročil občinskemu gradbenemu uradu.

Tržaška občina je torej zidala to stavbo s sredstvi ZVU, določenih za stavbo, v kateri naj bi dobile dostojno mesto nekatere slovenske srednje šole. Občinski gradbeni urad pa je prvotne gradbene načrte samovoljno spremenil in zidal stavbo, ki naj bi bila primerna za osnovnošolsko italijansko dečo. Občina je v tem smislu tudi dograjeno šolsko stavbo opremila. Na žalost smo to odkrili prepozno!

Ker so že lansko pomlad šušljali po mestu, da hočejo to stavbo zaseči Italijani, se je odposlanstvo tedanjega Odbora za slovensko šolstvo v Trstu zgledalo pri polk. F. S. Marshallu, zavezniškemu funkcionarju, odgovornemu za šolske zadeve in ga prosilo pojasnila o stvari. Potrdil je, da je l. 1948 osebno izposloval potrebna denarna sredstva za zidavo šolskega poslopja, namenjenega slovenskim srednjim šolam. Izjavil je, da mora biti v arhivu ZVU tudi dokumentarno gradivo, ki bi to potrdilo; za vsak primer pa je obljubil, da bo pred svojim odhodom iz Trsta pustil o stvari pismeno izjavo.

Kmalu nato je iredentistični demokratski tisk zagnal velik hrup, češ da si pripeteni Slovenci skušamo prilastiti popolnoma novo stavbo za svoje propadajoče šolstvo, in to stavbo zahteval za potrebe svetoivanske italijanske osnovnošolske dece.

Naša javnost je bila spričo te iredentistične demokratske nesramnosti upravičeno zaprepasčena.

Ali si je mogoče zamisliti večjo požrešnost?

Vse so nam z nasiljem vzeli. Zdaj pa nas hočejo oropati še tistega, kar so nam zgradili zavezniški iz svojih sredstev! In to počnejo v času, ko je ZVU na našem področju v celoti odgovorna za javne zadeve...

Prepričani smo, da bo ZVU držala dano besedo, sporočeno spet pred kratkim po g. polk. Emeryju, in že dovršeno stavbo izročila slovenski šolski mladini.

Slovenska javnost v Trstu z vso resnostjo zasleduje razvoj tega koščkega vprašanja in računa na polno razumevanje italijanske demokratske javnosti in čut odgovornosti zavezniških funkcionarjev.

Delovanje Zavezniške čitalnice v letu 1953

Tudi v preteklem letu je Zavezniška čitalnica v ulici Trento obiskovalo številno občinstvo, predvsem dijaki, visokošolci, profesorji in specialisti. V dvanajstih mesecih preteklega leta je čitalnica obiskala skoro 90 tisoč gostov, to je povprečno skoro več kot tri sto na dan.

Čitalnica ima bogato knjižnico z 10.670 zvezki. V letu 1953 je bilo izposojenih preko 19 tisoč knjig. Skoro štiri sto različnih revij in publikacij prihaja redno v čitalnico; na razstavnih policah zanje so vedno na razpolago njihove najnovejšje številke. Poleg tega ima čitalnica tudi zanimivo diskoteko z

Spečka brli

(Konec s 3. strani)

zeblo, mali Jezusček, pomisli Čička in steče v toplo posteljo.

Saj res, kmalu bo tu mamica. Čička bi jo rada počakala, a ne more, silno zaspana je. Še enkrat pogleda v kot, v hlevček. Ves žari v solju svečke in po sobi se širi duh po kadilu in dimu. Sveti trije kralji so prižgali kadilo. Čička oči rada še malo pogledala, a se stisne v klobčič in z nasmehom na licu zaspi.

V kotu pa se dimi hlevček in nad njim belo božično dreve.

Mamica je silno nestrpna. Sili domov. Skrb ji hčerk, ki je sama doma. In povrh vsega ji je še obljubila, da ji bo opolnoči voščila za novo leto.

Pet minut pred polnočjo mamica odpira vrata. Sunkoma se ustavi, prisluhne, nato pa plane po hodniku v sobo, kjer so ravnokar pričele prasketati prve veje božičnega drevesca...

En sam krik se iztrga prestrašeni mamici iz ust:

»Čička!« Deklece se prebudi, vidi objokano mamico, ki je odprla okna, in ki ji venomer ponavlja: »Da si le rešen, da si le zdrav, moj otrok, nesrečnik!«

Čička ne razume prav ničesar. Mamica je bila zelo pridna, da jo je zbudila. Saj res! Polnoč je! »Srečno novo leto, mamica!«, in jo objame. Zaspane oči gledajo skozi dim mamico in nežna glavica ji sloni na rami.

V mestu pokajo zamaški šampanjca in pisane rakete barvajo temno nebo novega leta.

VOJKO

osem sto oburni in z več sto posameznimi ploščami.

Med različne vrste delovanja čitalnice spada tudi stalna in raznovrstna pomoč občinstvu in največjim krajevnim kulturnim ustanovam. Čitalnica pospešuje kulturne izmenjave s tujino, študijske in tovalne stipendije, a poleg tega organizira številne brezplačne tečaje angleščine, ki jih daje v sodelovanju s filmskim oddelkom v Avditoriju ZVU in jih ima pod okriljem raznih društev in ustanov v Trstu.

Krojni tečaj SDD

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu sporoča, da se pouk na krojnem tečaju prične 14. januarja 1954 in se bo redno vršil vsak torek in četrtek od 18. do 20. ure. Prijave sprejema tajništvo v Machiavellijevi ulici 22-II vsak dan od 16. do 19. ure.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jez
Tiska: tiskarna »Adria«, d.d. v Trstu

ZDRAVNIK
Dr. FRANJO DELAK
v TRSTU
sprejema
na
Reški cesti - Strada di Fiume,
številka 20-III. - 2. nadstojie

ZOBOZDRAVNIK
Dr. STANISLAV PAVLICA
se je preselil v ul. Rittmeyer, 13
in sprejema
od 9. do 13. ter od 17. do 19. ure
Stev. telef. 31-813

Mizarji
kmetovalci
podjetniki
Deske smrekove,
macesnove
in trdi les
trame in parkete
nudi najugodnejše

CALEA
TRST
Viale Sonnino, 24
TEL. 90441

Zoran Merkelj
KROJASKA DELAVNICA
želi srečno novo leto 1954
ul. Marconi, 11 GORICA

URARNA - ZLATARNA
Jerkič Ludvik
želi srečno novo leto 1954
GORICA
ul. Arcevešcovado 1

Milivoj Pertot
STROJNO MIZARSTVO
želi srečno novo leto 1954
BARKOVLJE, BOVETO 12

Viljem Pauletič
JESTVINE
želi srečno novo leto 1954
STANDREZ 110

NANUT ALOJZ
TRGOVINA JESTVIN
želi srečno novo leto 1954
STANDREZ pri Gorici 150

GOSTILNA
KOMEL
želi srečno novo leto 1954
GORICA
Via Trieste 104

Stanko Koren
ELEKTRICNE
in
VODOVODNE
NAPELJAVE
želi srečno novo leto 1954
ul. Mattioli 11 GORICA

GOSTILNA
„**Pri Konjičku**“
želi srečno novo leto 1954
GORICA

Ciril Budihna
TRGOVINA
Z MESANIM BLAGOM
želi srečno novo leto 1954
ul. Veniero 6 GORICA

Josip Trampuž
TRGOVINA S CEVLJI
želi srečno novo leto 1954
Raštel 36 GORICA

FRANC TERPIN
JESTVINE
želi srečno novo leto 1954
STEVERJAN 116

Severin Komel Comelli
DRVA ZA KURJAVO
želi srečno novo leto 1954
GORICA - PEVMA, tel. 3478

Ana Škarabot
BAR IN GOSTILNA
želi srečno novo leto 1954
GORICA
ul. Monte Santo 34

Bratje BRAJNIK
Avtoprevozniki podjetje
želi srečno novo leto 1954
STANDREZ 83

Anton Podgornik
DROGERIJA
želi srečno novo leto 1954
GORICA
ul. De Amicis 12
tel. 3009

Rudolf Tence
ZALOGA GRADBENEGA MATERIALA

želi srečno novo leto 1954 SV. KRIZ 149

URARNA IN ZLATARNA
Bratina
želi srečno novo leto 1954 TRŽIČ - Korzo 18

„**Central Bar**“ - Opčine
želi srečno novo leto 1954

Gostilna
„**Pri belem konjičku**“
Lastnica: MIROSLAVA ŽERJAL

ŠKEDENJ Ul. Servola 44

KAREL ČOK
TRGOVINA JESTVIN
želi srečno novo leto 1954 TRST - Lonjer 269

Vsakovrstna pohištvo: **Tovarna pohištva**
SPALNICE - JEDILNICE - Tel. 32
KUHINJE ITD. - PO NAROCILU IZVRŠI VSAKO DELO - POROSTVO ZA DOBER NAKUP - TOVARNISKE CENE - DELO SOLIDNO - DOMACA TVRDKA

PRINČIČ
KRMIN
Cormons - prov. Gorizia

Interexport - Trst
BREDARUS - MIKULETIČ & MILAN BJELICA - ŽIVKOVIČ
IMPORT - EXPORT

živila, tehnične predmete (šivalne stroje, radijske aparate, kolesa, štedilnike itd.; harmonike, tekstilno blago itd.), razpošilja najhitreje in najbolj zanesljivo

Jugoslovanskim podjetjem nudimo posebne popuste in ugodne plačilne pogoje

Pošiljamo tudi darilne pakete za vse države pod najugodnejšimi pogoji in najhitreje iz lastnega skladišča v Punto Franco, Trst. - Obrnite se osebno ali pismeno na naš naslov:

URAD - Riva Grumola 6.1., tel. 29-802 - P.O. Box 1219
Skladišče: Punto Franco magg. II vrata 70, tel. 7232

Tudi letos!
Zvesta svoji tradiciji
poklanja tordka celoletno naročnino za radio vsakomur, ki si nabhavi pri nas radio aparat ali kateri koli drugi aparat iz naše zaloge

VELIKA IZBIRA RADIOAPARATOV
PRALNIC, HLADILNIKOV, APARATOV
ZA ČIŠČENJE PARKETOV IN VSRKAVANJE PRAHU TER ŠIVALNIH STROJEV

Nobenega poviška pri cenah za prodajo na obroke

UNIVERSALTECNICA
CORSO GARIBOLDI N°4
VIA DELL'ISTRIA N°13

Pertot Danilo
KAROSERIJA

želi srečno novo leto 1954
BARKOVLJE, Bovedo 5
tel. 29-121

Čok Mirko
GOSTILNA

želi srečno novo leto 1954
LONJER 269

HOTEL KRAS
bivša gostilna Rauber
želi srečno novo leto 1954
REPENTABOR

Riolino Mario
TRGOVINA JESTVIN

želi srečno novo leto 1954
ZGONIK in MALI REPEN

TRGOVINA JESTVIN
MAURIČ

želi srečno novo leto 1954
TRZIC - ul. C. Cosulich 47

Lupše Ivan

TRGOVINA »PRI SOLNCU«
Manifaktura - Galanterija
in vse vrste Perila
želi srečno novo leto 1954
TRST
ul. Nizza - ul. Rismondo 1